

**Suomen Lakimiesliiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle Tuomioistuinvirastoa koskevaksi lainsäädännöksi
(HE 136/2018 vp)**

Lakimiesliitto on hyvin tyytyväinen siitä, että hallitus on päättänyt antaa esityksensä Tuomioistuinviraston perustamisesta eduskunnalle ja kannattaa esitystä pääosin lämpimästi. Lakimiesliitto näkee, että Tuomioistuinviraston perustaminen on oikea askel suomalaisen oikeusvaltion ja siihen olennaisesti kuuluvan riippumattoman tuomioistuinlaitoksen turvaamisen suuntaan. Monissa osin Eurooppaa meneillään olevat oikeusvaltion pohjaa rapauttavat reformit osoittavat, ettei vallan kolmijako-opin mukaisesti riippumaton oikeuslaitos ole itsestäänselvyys, vaan sellaisen olemassaolo vaatii aktiivisia toimenpiteitä ja suoja mekanismeja.

Lakimiesliitto katsoo, että viraston tehtävät, esimerkiksi tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja kehittämisestä huolehtiminen sekä keskushallintotehtävät tukevat tuomioistuimia niiden perustehtävän suorittamisessa. Tuomioistuinvirastosta tulisi tuomioistuuja tukeva ja palveleva sekä yhdessä tuomioistuinten kanssa niiden toimintaa tehostava ja kehittävä toimija. Lakimiesliitto uskoo, että tuomioistuinvirastolle esitetyt tehtävät palvelevat ajatusta siitä, että tuomioistuimet voivat käyttää tuomiovaltaa laadukkaasti ja että tuomioistuinten hallinto on tehokkaasti sekä tarkoituksenmukaisesti järjestetty. On hyvä, ettei lakiin ole esitetty kirjoittavaksi tyhjentävää tehtäväluetteloa, mikä mahdollistaa tehtäväkentän laajentamisen jo lähitulevaisuudessa. Tehtäviensä menestyksekkääksi hoitamiseksi virastolle tulee osoittaa riittävästi resursseja tehtäviensä hoitamiseen.

Lakimiesliitto onkin huolissaan siitä, turvataanko Tuomioistuinvirastolle riittävät resurssit toimia parhaalla mahdollisella tavalla. Kuten hallituksen esityksessä todetaan (s. 35), ei vähimmäishenkilöstömääräksi kaavailtu 45 henkilötyövuotta ole riittävästi mitoitettu tuottamaan tuomioistuimille kaikkia tarpeellisia palveluita. On ymmärrettävää ja realistista, että aluksi virastolle annetaan vastuulle tuomioistuinlaitoksen keskushallintotehtävien hoitaminen, mutta toiminnan käynnistämisen jälkeen olisi tarpeellista arvioida viraston toiminnan laajuutta ja tarvittaessa lisäresurssoida virastoa siten, että se voisi riittävän hyvin huolehtia myös muista tehtävistä, kuten erilaisten neuvonta- ja kielipalveluiden järjestämisestä.

Lakimiesliitto kannattaa oikeusministerin linjausta Tuomioistuinviraston sijoittamisesta Vantaalle. On tärkeää, että viraston sijainti on sellainen, jossa se on helposti saavutettavissa ja josta käsin virasto kykenee vaivattomasti ja luontevasti tavoittamaan kaikki sille tärkeät sidosryhmät. Viraston sijoittaminen pääkaupunkiseudulle palvelee hyvin viraston tarkoitusta ja antaa sille erinomaiset toimintaedellytykset.

Erityisen hyvänä Lakimiesliitto näkee, että hallituksen esityksen mukaisesti Tuomioistuinviraston ylijohtajalta edellytetään muuta oikeustieteen ylempää korkeakoulututkintoa kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa. Lakimiesliitto katsoo, että oikeustieteellinen koulutus on ehdoton edellytys viran menestyksekkäälle hoitamiseksi, ja parhaiten siihen antaa pätevyyden oikeustieteen maisterin tutkinto. Lisäksi Lakimiesliitto yhtyy hallituksen esityksen perusteluihin siinä, ettei ylijohtajalta edellytettäisi oikeustieteellisen tutkinnon lisäksi kokemusta tuomarin tehtävistä.

Johtokunnan osalta Lakimiesliitto katsoo, että esityksen mukainen tuomarienemmistöinen johtokunta on paras tapa turvata asiantuntemus tuomioistuinlaitoksen toimintakentästä. Myös eri tuomioistuinlajien edustus on omiaan lisäämään johtokunnan laaja-alaista asiantuntemusta. Erityisen kannatettavana Lakimiesliitto pitää sitä, että ennen ehdokkaiden nimeämistä päällikkötuomareiden tulisi esityksen mukaisesti kuulla työntekijäjärjestöjä.

Hallituksen esityksestä poiketen Lakimiesliitto katsoo, että myös virkaehtosopimukseen ja muuhun henkilökunnan palkkaukseen liittyvä toimivalta tulisi siirtää oikeusministeriöltä Tuomioistuinvirastolle, joka on vallan kolmijako-oppiin perustuvasta riippumattomuusvaatimuksesta johtuen luonteeltaan ainutlaatuinen toimija suomalaisessa

julkishallinnossa. Siihen ei voida täten soveltaa täysin samoja periaatteita kuin muihin keskusvirastoihin. Lakimiesliitto ei näe, että näistä päättämisen siirtäminen oikeusministeriöltä viraston johtokunnalle olisi viraston erityisluonne huomioiden ristiriidassa sen toimivaltajaon kanssa, joka on yhteistoimintalain ja valtion virkaehtosopimuslain kantavana periaatteena.

Helsingissä 22. päivänä lokakuuta 2018.

Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry
Jore Tilander
Toiminnanjohtaja